

רת"ק 24-09-2471
בפני כב' השופט י. כהן

בית משפט המחוזי
בחיפה

בעניין שבין:

ע"י ב"כ עוה"ד נתן שורצמן ואו יעל ויזל
קלעי, רוזן ושות' משרד עורכי דין
מרח' מזא"ה 22א', תל אביב - יפו
טל': 03-9070770 ; פקס: 03-9070771
דוא"ל: office@kalai-rosen.com

המבקשת;
(המשיבה בערעור)

- נגד -

נעמה עמית, ת"ז
ע"י ב"כ עוה"ד מיכאל ליטווק ואו יהודה פואה
מרח' דרך ארץ 24, חריש
טל': 052-3114810 ; פקס: 077-3183141
דוא"ל: puay10@gmail.com

המשיבה;
(המערערת)

בקשת המשיבה בערעור למחיקת בקשת רשות הערעור

והבקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין 23.8.2024

בית המשפט הנכבד יתבקש בזה להשתמש בסמכותו מכוח תקנה 32 לתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018 (להלן: "התקנות") ולמחוק את בקשת רשות הערעור והבקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין מיום 23.8.2024 (להלן: "הבקשה לעיכוב ביצוע") אשר חוגשו בחליך שבכותרת, מחמת חיותם של כתבי טענות אלה מבישים ומבזים.

זאת, תוך חיוב המשיבה, המערערת (להלן: "המשיבה"), בהוצאות משפט, בגין ההתנהלות הפוגענית במכוון, העולה כדי הטרדה מינית חמורה כמו גם פגיעה בפרטיות. הכל כפי שיפורט להלן.

נתן שורצמן, עו"ד

יעל ויזל, עו"ד

קלעי, רוזן ושות', משרד עורכי דין

ב"כ המבקשת

פתח דבר ועיקרו

1. עניינה של התביעה בערכאה קמא, בתמצית, פרסומיה המבזים והפוגעניים של המשיבה ברשות החברתיות, שבמסגרתם היא מרבה להתבטא נגד אחת מהאוכלוסיות המוחלשות והפגיעות ביותר בישראל – הקהילה הטרנסגינדרית.
2. בפרט, התביעה נסבה על פרסומים שבהם המשיבה הפיצה ברבים את פרטיה האישיים של המבקשת, המשיבה בערעור (להלן: "המבקשת"), בצירוף אמירות משפילות ומבזות שתכליתן לעודד שיח של שנאה וכעס נגד המבקשת רק בשל היותה אישה טרנסגינדרית.
3. האופן המבזה שבו מתנהלת המשיבה אינו מתמצה אך בפרסומיה ברשתות החברתיות, שכן בקשת רשות הערעור והבקשה לעיכוב ביצוע שהגישה המשיבה פוגעניות, מעליבות ומבישות אף הן, אשר בכל הכבוד, בינן ובין הטיעון המשפטי אין ולו דבר, ועל פני הדברים נראה, כי כל תכליתן של הבקשות היא להשפיל את המבקשת פעם נוספת.
4. למעשה, שתי הבקשות רוויות בהערות ואמירות מבזות באשר למגדרה של המבקשת, כאילו מדובר בכלי ניגוח משפטי מקובל. ודוק, בנסיבות אחרות, אמירות מעין אלה היו עולות כדי פרסום לשון הרע והטרדה מינית של המבקשת.
5. ואולם, ראשון-ראשון, ואחרון-אחרון.

המסגרת הנורמטיבית – תקנה 32 לתקנות

6. תקנה 32 לתקנות קובעת, כי:
"כתב טענות ינוסח באופן שאינו מבזה, מביש או משתלח".
7. בית המשפט העליון פסק, כי על בעל דין להימנע מנקיטת לשון "משתלחת ובוטה" בניסוח כתבי טענותיו, וכי כתב טענות המנוסח בניגוד לאמור, לא יאפשר בירור ענייני של הטענות הנטענות בו ומשכך דינו דחייה (ראו, למשל: בג"ץ 7039/07 שדה נ' המרכז האקדמי רופין עמק חפר (4.11.2009)).
8. עוד נקבע בפסי"ר 1809/06 עופר נ' עו"ד גולן - הנאמן (25.12.2013) כי ניסוח כתב טענות מביש ובלשון גסה, כאמור, מהווה עילה למחיקת כתב הטענות במלואו, וכן נקבע כי: "[...] אין מקום לאפשר לכתב טענות מסוג זה לבוא בשערי בית המשפט ויש להורות על מחיקתו" (לעניין זה, ראה גם: רת"ק (מחוזי ב"ש) 17220-05-16 לדרמן נ' דהרי, בפס" 11 (28.6.2016)).
9. יודגש – בכל המקרים שפורטו שם נדונו התבטאויות משתלחות "סתם", ואילו במקרה הנכחי, כתבי הטענות עולות כדי חטרדה מינית של ממש, כמו גם פגיעה בפרטיות, כפי שיפורט להלן.

הגנה על זהות מגדרית טרנסית במשפט הישראלי

10. זכותם של אנשים טרנסגינדרים לשוויון וכבוד היא זכות חוקתית מוגנת. יפים לעניין זה דברי השופט גיבראן:

"הזכות לשוויון של טרנסגינדרים, בדומה לזכות החוקתית לשוויון של חברי הקהילה הגאה, היא זכות חוקתית מוגנת, מכוח חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו [...]. הגנתה של הזכות לשוויון נפרשת לא רק על מי שהשלים את תהליך השינוי המגדרי. הקשיים

החברתיים והמשפטיים שעמם נדרש הטרנסג'נדר להתמודד אינם תלויים במידת השלמת תהליך פיזיולוגי לשינוי המין. **עצם אי ההכרה בזכות המגדרית של הפרט, כפי שהוא רואה אותה, היא פגיעה בזכות לשוויון** (ע"פ 5833/12 פלוגית נ. מדינת ישראל, פס" 5 לפסק דינו של השופט גיוראן (12.9.2013)).

11. ההגנה על הגדרתו העצמית המגדרית של הפרט באה לידי ביטוי גם בפסיקה שהכירה בכך שהתייחסות אל אדם בלשון פניה שאינה מתאימה למגדר שבו הוא מזדהה (מיסג'נדרנג) יכולה לעלות כדי עוולה נזיקית לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965. זאת, באשר מזוהר בהתבטאויות שיש בהן כדי "להשפיל אדם בעיני הבריות או לעשותו מטרר לשנאה, לבוז או ללעג מצדם", "לבזות אדם בשל מעשים, התנהגות או תכונות המיוחדים לו" וכן בשל מינו ונטייתו המינית. כך, בעניין רש, פסק בית המשפט כי שימוש חוזר בלשון פניה לא מתאימה כלפי אישה טרנסג'נדרית, בהתעלם מבקשותיה, עולה כדי פרסום לשון הרע, התשכ"ה-1965 (ת"א (שלום ת"א) 48936-04-19 רש נ' שופרסל בע"מ (7.7.2021)).

12. על פניו, שימוש בלשון פנייה ושם לא מתאימים עשויים לעלות גם כדי הטרדה מינית, בהיותם "התייחסות מבוזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו" (סעיף 3(א)(5)) לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998; אורית קמיר "כבוד האדם של להט"ב בהקשר התרבותי הישראלי: הצעה פרשנית לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו ולאסור הטרדה מינית" **זכויות הקהילה הגאה בישראל: משפט, נטייה מינית וזהות מגדרית** 259, 284 (עינב מורגנשטרן, יניב לוינסקי ואלון הראל עורכים (2016)). פרשנות זו מעוגנת הן ברמה הלשונית והן בפרשנות תכליתית של החוק (ראו עוד Catharine A MacKinnon, *A Feminist Defense of Transgender Sex Equality Rights*, 34 YALE J.L. & FEMINISM 88, 92-94 (2023)).

על חשיבות השימוש בלשון פניה מותאמת בהליכים משפטיים

13. גם החובה לנהוג בכבוד במשתתפים בהליכים משפטיים מעוגנת בכללי לשכת עורכי הדין (ס' 23, 33 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986). כללים אלה מחייבים שמירה על כבוד הצדדים (ראו גם ס' 2 לחוק לתיקון סדרי הדין (חקירת עדים), התשי"ח-1957).

14. כללי האתיקה לשופטים מורים כי על השופט נדרש לוודא "כי גם אחרים ישמרו על כבודם של הנוכחים בדיון" (ס' 11(ב) לכללי אתיקה לשופטים). משמע כי על שופטים מוטלת החובה להבטיח, בין היתר, כי באי כוח ינהלו את ההליך בשפה נקייה ומכבד וימנעו מפגיעה בבעלי הדין שכנגד.

15. במאמר מוסגר נציין כי גם החובות האתיות החלות על שופטים, המחייבות אותם, בין היתר, לנהוג בבעלי הדין בשוויון ובדעה נקייה, מחייבות אותם להשתמש בלשון פנייה נכונה בהליכים המתנהלים בפניהם. לא זו אף זו, התייחסות בלתי נאותה לזהות המגדרית של בעלי הדין עלולה לעורר חשש מפני משוא פנים, במיוחד במקרים שבהם הזהות המגדרית הינה מטריאלית להליך (למשל, בתביעות הפליה, לשון הרע, או הטרדה מינית, על רקע זהות מגדרית, כמו במקרה דנן), ולא בכדי בפסק הדין מושא הערעור התייחס כב' הרשם הבכיר מילאד תלחמי בלשון פניה נכון – של אישה.

16. השימוש בלשון פניה מותאמת חשובה גם על מנת להבטיח את זכות הגישה לערכאות של אנשים טרנסג'נדרים, אוכלוסייה המתמודדת עם חסמים רבים ומשמעותיים בנגישות לצדק. שימוש בלשון פניה לא מותאמת עלול להחריף את הדיספוריה המגדרית של בעלי דין טרנסג'נדרים, ולהוביל להתנהגויות של הימנעות והסתגרות, אשר עלולות להוביל לכך שאנשים על הקשת הטרנסית ימנעו ממימוש זכויותיהם ומפניה לערכאות בשל חששם כי יתקלו ביחס בלתי מכבד כלפי זהותם המגדרית. כמו כן, עולה החשש

שבמסגרת הלכים שיפטיים יחוו תחושות של ניתוק וניכור, דבר שפוגע הן ביעילות הדיונית והן ביכולת לברר את האמת.

17. הכללים הייחודיים החלים על הגורמים השונים במערכת המשפט, כמו גם ההשפעה מרחיקת הלכת שעשויה להיות להתנהלותם של גורמים אלה על מיצוי זכויות ונגישות לצדק, מדגישים את החשיבות הרבה שנודעת לשימוש לשון פנייה מתאימה בבתי המשפט, בעיקר בכתבי טענות של הצד שכנגד.

18. יודגש, משרד הח"מ פנה לנשיא בית המשפט העליון בבקשה לקבוע נוהל שיטמיע את השימוש בלשון פנייה נכונה ובשם הנכון בתיקים המערבים אנשים על הקשת הטרנסית. הנשיא הקים ועדה בראשות השופטים דורי ספיבק וירון מינטקביץ לקביעת נהלים בנושא. התקיימה פגישה ביננו לבין חברי הוועדה, בה הוצגו חומרים רלבנטיים וכן הוצגו הסדרים שנקבעו במערכות משפט אחרות להגנה על טרנסג'נדרים במפגש עם מערכת המשפט.

מן הכלל אל הפרט

19. הבקשות בענייננו הן, בכל הכבוד, דוגמה לכתבי טענות מבישים שאין מקומם בבית המשפט ומוטב היה אלמלא היו מוגשות, כפי שהוגשו, מלכתחילה.

20. שתי הבקשות, כולן, נוסחו בלשון זכר בלבד. זאת, כאמור, בעוד המבקשת היא אישה, מזהה עצמה כאישה, מציגה עצמה כאישה ומתנהלת כאישה בפני כל גורם. פנייה זו, בלשון מגדר שגויה, שכולה נועדה להטריד ולבזות, בדיוק כפי שנהגה המשיבה עובר להגשת כתב התביעה בחליך, ובחליך בבית המשפט קמא.

21. כך, לדוגמה, במסגרת הבקשה לעיכוב ביצוע, בסעיף 28 התייחסה המשיבה למבקשת בלשון פניה לא נכונה "מי שמתברר פועל בחוסר תום לב הוא המשיב, אשר תבע רק אותה ולא התחקה אחר המפרסמים הראשונים שפרסמו את כתב התביעה ולא תבע אותם. כמו כן המשיב לא ביקש להסיר את שמו ממאגרים בהם מופיע כתב התביעה".

22. כך גם בסעיף 29 לבקשה לעיכוב ביצוע המשיבה התייחסה למבקשת בלשון פניה לא נכונה "המשיב הפנה את תשומת ליבה לכך שהפרסום פוגע בו בפייסבוק והיא מיד מחקה. במקום שהמשיב יפנה אליה או באמצעות הודעה בטוויטר או בצילום מסך של הפוסט שלה בטוויטר ויבקש ממנה להסיר גם את זה, בחר המשיב לא להעיר את תשומת ליבה ולהשאיר את הפרסום (...) אם המשיב היה מעיר את תשומת ליבה היא הייתה מוחקת כפי שהיא עשתה בפייסבוק. נדמה כי המשיב בחר שלא לבקש ממנה למחוק את הפרסום בטוויטר רק כדי שתהיה לו עילה לתבוע אותה בתביעת השתקת זו".

23. כמו כן, בסעיף 33 לבקשה לעיכוב ביצוע התייחסה המשיבה למבקשת בלשון פניה שגויה "קיים חשש כבד כי המשיב שהגיע מחו"ל ומחפש עבודה מצוי במצב כלכלי רעוע ולאחר קבלת הערעור לא ניתן יהיה להשיב את הכספים".

24. התייחסות משפילה דומה מופיעה גם בבקשת רשות הערעור. כך, לדוגמה, בסעיף 23 התייחסה המשיבה למבקשת בלשון פניה לא נכונה "מצב חדש זה בו גברים מזדהים כנשים ולהיפך הינו נושא שנמצא במחלוקת ציבורית וברור כי הוא מהווה 'עניין ציבורי'. מהפרסום גם ברור שמטרתו אינה לחשוף פרטים אישיים של המשיב שצולמו ממסמך שהגיע לידי המערערת לאחר שפורסם במרשתת כנראה ע"י המשיב עצמו". מעבר לאיוולת והבורות המשתקפים מהדברים הללו, הרי שההתייחסות לאופן שבו אנשים על

הקשת הטריטורית, והמבקשת בכללם, בוחרים להזדהות, כאל עניין ציבורי שיש מקום לנהל עליו שיח פומבי, היא פוגענית ומשפילה.

25. כמו כן, בסעיף 27 לבקשת רשות הערעור התייחסה המשיבה למבקשת בלשון פנייה שגויה "המשיב ניסה לאיים על המערערת שלא תפרסם את כתב התביעה שהוא עצמו הגיש בתביעה אחרת ודרש ממנה 'למחוק את הפרסום' כמו שעולה מנספח 1 לכתב התביעה. הדרישה הנוספת של התובע [הטעות במקור] למחוק את פרטי ת.ז. שלו מהפרסום נענתה ע"י המערערת, אך הגשת התביעה לאחר שהמערערת נענתה לפנייה ומחקה את מספר ת.ז. והכתובת של המערער [הטעות במקור] מגלה כי מטרת התביעה הינה 'תביעה השתקה' המבקשת למנוע מהמערערת לפרסם את דעתה בעניין ציבורי".

26. הנה כי כן, מדובר בביטויים המתניחים באופן מביש, בוטה ומבזה למינה ומגדרה של המבקשת, שהם דוגמאות בודדות בלבד, שאינם למן העניין, שאינם רלוונטיים לערעור המשיבה ואין בהם כדי לקדם את הגנתה. לפיכך, אין אלא להסיק, כי מדובר בבקשות נקמניות שכל מטרתן להלבין פניה של המבקשת ברבים, בכוונה זדונית לפגוע בה ולהשפילה, כפי שהתנהלה בעבר – הן בכתב ההגנה בחליף קמא וגם בהתנהלותה טרם הגשת התביעה.

27. למותר לציין, כי מעשים אלו עולים כדי עוולה נזיקית:

a. ס' 3 (א)(5) לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1998 קובע כי הטרדה מינית היא בין היתר: "התייחסות מבזה או משפילה המופנית לאדם ביחס למינו או למיניותו, לרבות נטייתו המינית". במקרה הנוכחי, אין ספק, כי פניה לאדם טרנסגינדר שלא בהתאם לזהות המגדר שלו היא ביוזי והשפלה העולה כדי הטרדה מינית.

b. ס' 1 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 קובע: "לא יפגע אדם בפרטיות של זולתו ללא הסכמתו". ס' 2(9) לחוק מגדיר פגיעה בפרטיות כ"שימוש בידעיה על עניניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה" וס' 2(11) לחוק מגדיר פגיעה בפרטיות כ"פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד".

28. המשיבה הפרה בצורה בוטה את ההוראות האמורות.

29. נוכח כל האמור לעיל, נראה כי לא יכול להיות חולק, כי דינם של כתבי טענות מבישים אלה - מחיקה, ולמצער, כפי שיפורט לחלן, מחיקת הטענות המבישות השזורות לאורכם ולרוחבם.

30. אי ההכרה באדם כפי שהוא, בהתאם לזהותו המגדרית, במציאות שבה ממילא הסנקציות החברתיות והכלכליות על טרנסגינדרים וטרנסגינדריות הן קשות ביותר, היא חסם ממשי מפני מימוש זכויות בבתי משפט. היא מונעת הגשת הליכים במקרה של פגיעה בזכויות, והיא מונעת התגוננות אפקטיבית מפני הליכים.

31. לצערנו, בעלי דין, ועורכי דינם, מודעים לרגישות זו של הקהילה הטרנסגינדרית, ועושים בה שימוש, לא פעם במכוון, על מנת לקדם את ענייניהם המשפטיים. במקרים אחרים, חוסר ההכרות עם הרגישות של הקהילה זו מביאים לאותה התוצאה.

32. ממש כפי שלא יעלה על הדעת לנהל את עניינו של אדם בעל מוגבלות באולם שאינן מאפשר גישה לבעלי מוגבלויות, ולא יעלה על הדעת לנהל את עניינו של אדם הדובר שפה זרה ללא אפשרות להבין את ההליך, נכון וראוי להבטיח כי הליכים שבהם מעורבים טרנסג'נדרים יעשו באופן שמכבד אותם.

סוף דבר

33. נוכח כל האמור לעיל, יתבקש בית המשפט הנכבד למחוק את כתבי הטענות ולחייב את המשיבה בחוצאות משפט.

34. לחלופין בלבד, יתבקש בית המשפט הנכבד להורות על תיקון כתבי הטענות באופן שיוסרו כל הסעיפים המבישים, קרי - בית המשפט הנכבד יתבקש להורות כי על המשיבה לתקן את ניסוחם של כתבי הטענות באופן שכל התייחסות למבקשת תיעשה בלשון נקבה.

35. בקשה זו אינה נתמכת בתצהיר משהיא מבוססת על טעמים משפטיים בלבד.